

עברית

לבתי ספר דרוזיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שלושה פרקים :

פרק ראשון — הבנת הנקרא, הבעה והבנת הנשמע

חלק א	—	הבנת הנקרא והבעה	—	15 נקודות
חלק ב	—	הבנת הנשמע	—	52 נקודות

פרק שני — דקדוק

חלק א	—	הפועל ושם העצם	{	יש לבחור באחד החלקים	— 13 נקודות
חלק ב	—	תקינות			
חלק ג	—	תחביר			

פרק שלישי — תנ"ך או שירה נקודות

חלק א תנ"ך	{	יש לבחור באחד החלקים	— 20 נקודות
חלק ב סיפורת			

סך הכול — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.

ד. הוראות מיוחדות : (1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.

(2) עמודי הטיוטה בסוף השאלון נועדו לשאלון כולו.

(3) אין להשתמש במילון.

שים לב : בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

כתוב במחברת הבחינה בלבד, רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות

פרק ראשון: הבנת הנקרא, הבעה והבנת הנשמע (67 נקודות)

חלק א - הבנת הנקרא והבעה (52 נקודות)

קרא את המאמרים א-ב, וענה על שש מן השאלות 1-8 ועל שאלה 9 – חובה.

מאמר א

הזכות לפרטיות

המושג "פרטיות" עוסק ביחסים בין הפרט לחברה: באיזו מידה אנשים מכירים את הפרט ובאיזו מידה הם באים איתו במגע פיזי: חודרים למרחב האישי שלו - בהסכמתו או לא בהסכמתו. לכל אדם הזכות לשמור על פרטיותו ולשלוט במידע עליו ובמרחב האישי שלו, והיא נועדה לאפשר לפרט לנהל את חייו האישיים בלי התערבות של אנשים אחרים.

בשל ההתפתחויות הטכנולוגיות, הזכות לפרטיות פגיעה יותר משהייתה בעבר. במאגרי מידע ממוחשבים - ציבוריים ופרטיים - נשמר מידע רב מאוד, והוא חשוף לפריצות ולדליפות. לפקידים רבים במשרדי ממשלה, בבנקים, במוסדות חינוך, בחברות (بالشركات) ובארגונים יש גישה מן המחשבים שלהם למידע על כל אזרח במדינה: על מצבו הכלכלי, על שיחות הטלפון שלו, על ההתקשרות שלו באמצעות הדואר האלקטרוני ועוד. באמצעות מידע זה חברות מסחריות יכולות לשלוח לכל אדם פרסומות, וארגוני צדקה יכולים לשלוח בקשות תרומה. תקלות במאגרי מידע ממוחשבים יכולות לגרום לפגיעה קשה בפרטיות של אנשים. כך קרה בעקבות פריצה שהתגלתה באתר אינטרנט של בית חולים במרכז הארץ - כל אחד היה יכול לקרוא בלי הפרעה מידע אישי על חולים שהתאשפזו בבית חולים זה.

החוק בישראל מגן על הפרטיות של האזרחים וקובע עיקרון בסיסי ומנחה: אסור לפגוע בפרטיותו של אדם בלי הסכמתו. עם זאת, החוק מאפשר פגיעה בפרטיות במקרים שבהם יש עניין חברתי המצדיק זאת, עניין שהחברה רואה בו חשיבות. לדוגמה, ביוני 2008 הוחל חוק המאפשר למשטרה לקבל מחברות הטלפונים הסלולריים ומספקי האינטרנט מידע אישי על כל אדם: למי הוא התקשר, מהו מיקומו, עם מי התכתב בדואר האלקטרוני ובאילו אתרי אינטרנט ביקר. חוק זה נועד לסייע למלחמה בפשע, אולם אי אפשר להתעלם מן הכוח העצום שחוק זה מניח בידיה של המשטרה.

בשנה האחרונה אישרה הממשלה צעדים כדי להתמודד עם מגפת הקורונה, ובהם מעקב אחר חולים מאומתים. את החולים מאתרים באמצעות הטלפונים הסלולריים שלהם ובודקים בקרבת מי שהו. החולים והאנשים ששהו בקרבתם מקבלים הודעות שעליהם להיכנס לבידוד. אומנם הצעדים שהממשלה אישרה משמשים כדי להגן על הציבור הרחב, אולם יש לזכור כי המידע נאסף בלי רשות החולים או האנשים ששהו בקרבתם.

הזכות לפרטיות נעשית מורכבת במיוחד כאשר יש התנגשות בינה ובין זכות הציבור לדעת. שתי הזכויות הן זכויות בסיסיות בחברה דמוקרטית, וכשהן מתנגשות צריך להחליט לאיזו זכות יש עדיפות, על פי המקרה. בשנים האחרונות כלי התקשורת אינם מקפידים להגן על פרטיותם של אנשי ציבור ומפרסמים פרטים אישיים, המפירים את זכויותיהם, כמו פרסום פרטים על מצב הבריאות של ראש ממשלה, פרסום חוות דעת פסיכולוגית על עבריינים ופרסום פרטים מביכים מהעבר של אנשים מפורסמים.

נוסף על כך, כלי התקשורת מתעלמים מזכויותיהם של אנשים החשודים בביצוע עבירות. הם מזלזלים בחוק ומפרסמים פרטים הפוגעים בהם. יש בכך גם התעלמות מן האפשרות שאנשים אלה מושמצים ברבים בתקשורת הם חפים מכל פשע.

מעובד על פי "זכויות אדם - לא רק על הנייר", **הסדנא - מרחב חינוכי לדמוקרטיה וזכויות אדם**, האגודה לזכויות האזרח - מחלקת החינוך.

ענה על **שש** מן השאלות 1-8 (לכל שאלה - 6 נקודות).

שאלות 5-9 מבוססות על **מאמר א**.

שים לב: העתקה של משפטים מיותרים מן המאמר תגרום להפחתת נקודות.

הבנת הנקרא (36 נקודות)

1. על פי שורות 1-4, לכל פרט (לכל אדם) הזכות לשלוט במידע עליו ובמרחב האישי שלו.

מהי המשמעות של שליטת הפרט במרחב האישי שלו? הקף את התשובה הנכונה.

- הפרט אינו יכול להשפיע על אנשים אחרים.

- הפרט אינו יכול לשלוט באנשים אחרים.

- אנשים יכולים לחזור למרחב של הפרט רק בהסכמתו.

- אנשים יכולים להתערב בחיי הפרט גם שלא בהסכמתו.

2. **א.** במאמר מוזכר חוק המאפשר למשטרה לקבל פרטים אישיים על אנשים מספקי אינטרנט ומחברות

הטלפונים הסלולריים.

על פי המאמר, מה הנימוק המצדיק חוק זה?

ב. על פי המאמר, מהי ההסתייגות מן הנימוק שכתבת בסעיף א?

3. **א.** המידע שבמאגרים ממוחשבים חשוף לפרצות ולדליפות.

הבא מן המאמר דוגמה אחת להשפעה של דליפת מידע כזאת על אזרחים במדינה.

ב. מדוע זכות הציבור לדעת והזכות לפרטיות עלולות להתנגש? הקף את התשובה הנכונה.

- כי אזרחים תמיד יעדיפו את זכות הציבור לדעת.

- כי זכות הציבור לדעת היא זכות בסיסית בדמוקרטיה.

- כי הרעיונות בבסיס זכויות אלה מנוגדים.

- כי הזכות לפרטיות מגינה על פושעים, ואילו זכות הציבור לדעת משמיצה אותם.

(שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא.)

4. לפניך שלושה משפטים. כל אחד מהם מתאר מצב.

קבע בנוגע לכל משפט אם המצב המתואר בו הוא פגיעה בזכות לפרטיות.

הסבר את קביעתך בנוגע לכל אחד מן המשפטים.

- מצלמות אבטחה מותקנות במרחבים ציבוריים ובבתי ספר ומצלמות את המתרחש במקומות אלה.

- אנשים מעלים לרשתות החברתיות סרטונים מאירועים משפחתיים, ובהם רואים את האורחים רוקדים.

- אתר אינטרנט מפרסם תמונות של מפורסמים שהועלו ברשת חברתית.

5. א. מהו יחסו של כותב מאמר א כלפי כלי התקשורת?

הקף את התשובה הנכונה.

- הוא אינו מביע דעה גלויה או סמויה בנוגע לכלי התקשורת.
- הוא מצדיק את ההתנהגות של כלי התקשורת.
- הוא מתנגד להתנהגות של כלי התקשורת.
- הוא מרוצה מהיחס של כלי התקשורת לאנשים החשודים בביצוע עבירות.

ב. בסס את תשובתך על המאמר.

(שים לב: מאמר ב בעמוד הבא.)

קרא את מאמר ב שלפניך.

מאמר ב

האח הגדול רואה הכול

רבים אינם מודעים שהמושג "האח הגדול" לקוח מהספר "1984" של הסופר הבריטי ג'ורג' אורוול, שפורסם בשנת 1949. בספר מתוארת מדינה עם משטר דיקטטורי, שנשלטת על ידי מנהיג יחיד בשם "האח הגדול". המשטר מפעיל את משטרת המחשבות הפועלת לדיכוי של מחשבה חופשית של האזרחים, ורודף אחרי פשעי מחשבה שמאיימים על השלטון של האח הגדול. כמו כן נחשפות בספר הדרכים הפוליטיות והטכנולוגיות שבהן הדיכוי מתחזק את עצמו. עיקר הדיכוי נעשה באמצעות מסך ענק עם טכנולוגיה משוכללת שנמצא בכל בית, ברחובות ובמקומות העבודה, והוא משדר לאזרחים תעמולה (دعاية) ללא הפסקה ועוקב אחריהם.

אפילו שהטכנולוגיה המתוארת בספר אינה מציאותית, נדמה שבימינו התחזיות של ג'ורג' אורוול יתממשו בקרוב. היום "האח הגדול" הוא חברות ענק וממשלות, משום שהן עוקבות אחר אנשים באופן יום-יומי דרך מאגרי מידע ומצלמות אבטחה.

כיום הפיקוח על האזרחים נעשה גם דרך המחשב בדרכים שאורוול לא העלה בדעתו. חברות מסחריות כמו גוגל ופייסבוק אוספות נתונים רבים על המשתמשים בהם ומכירות את הרגלי הגלישה שלהם באינטרנט ופרטים רבים על אורח החיים שלהם ועל הקשרים החברתיים והעסקיים שלהם. אומנם המידע משמש כנראה בעיקר לצרכים מסחריים ובמיוחד לפרסום, אך החברות האלה חשופות למידע רב מדי על האזרחים. אף על פי שהספר נכתב בהשראת ברית המועצות, יש בו ביקורת על אמצעי דיכוי של כל סוגי השלטון. לשמחתנו, בדמוקרטיות קיימים אמצעים שמונעים ניצול לרעה של המנגנונים האלה. גם אם הפרטיות נפגעה, היא לא בוטלה.

מעובד על פי שלהבת, רמי (8 ביוני 2017). "היום לפני: גם אנחנו אוהבים את האח הגדול", אתר **מכון דוידסון - הזרוע החינוכית של מכון ויצמן למדע**.

שאלות 6-8 מבוססות על **מאמר ב**.

6. **א.** על פי המאמר, מהו המושג "האח הגדול"?

7. **ב.** על פי **מאמר ב**, השלטון מתערב בחייו הפרטיים של האזרח.

העתק **ממאמר א** דוגמה **אחת** לכך.

7. א. בשורות 8-9 כתוב: "אפילו שהטכנולוגיה המתוארת בספר אינה מציאותית, נדמה שבימינו התחזיות של ג'ורג' אורוול יתממשו בקרוב".
מהי הכוונה במשפט זה?
הקף את התשובה הנכונה.

- הטכנולוגיה בספר אינה מציאותית ואינה מתרחשת בימינו.
- הטכנולוגיה המתוארת בספר אינה יכולה להתרחש בימינו.
- בשל ההתפתחויות הטכנולוגיות, הפרטיות של בני האדם תיפגע.
- הטכנולוגיה המתוארת בספר הייתה דמיונית בעבר, אך כיום היא מציאותית.

ב. בשורות 16-17 כתוב: "אף על פי שהספר נכתב **בהשראת ברית המועצות**, יש בו ביקורת על אמצעי דיכוי של כל סוגי השלטון".
למה הכוונה בצירוף "בהשראת ברית המועצות"?
הקף את התשובה הנכונה.

- בהסכמת ברית המועצות
- למרות אזהרת ברית המועצות
- בהמתנה לאישור ברית המועצות
- בהשפעת הנעשה בברית המועצות

8. א. על סמך פסקה ד, מהי דעתו של כותב **מאמר ב** בנוגע למדיניות המשטר הדמוקרטי?
נמק את קביעתך.

ב. העתק מפסקה ד מילה המלמדת על דעתו של הכותב.

הבעה (16 נקודות)

ענה על שאלה 9.

9. כתוב חיבור בהיקף של 15-20 שורות על אחד משני הנושאים (1) או (2) שלפניך.

(1) הנהלת בית הספר מעוניינת להציב מצלמות אבטחה בבית הספר, ובעקבות כך מועצת התלמידים, שבה אתה חבר, מתכנסת כדי לגבש דעה בנושא.

יש הטוענים כי המצלמות מסייעות בהפחתת האלימות והפרות המשמעת, ואילו אחרים טוענים כי הן פוגעות בפרטיות ומשנות את היחסים בין מנהלים ומורים ובין התלמידים.

כתוב חיבור טיעון. בחיבור הבע את דעתך בנוגע להתקנת מצלמות בבתי ספר. בחיבור התייחס גם לטענות השונות מן הטענות שלך.

או:

(2) יש הטוענים כי חוק הגנת הפרטיות אינו רלוונטי במציאות שבה רוב האנשים בוחרים להשתמש באמצעים טכנולוגיים, כמו מצלמות אבטחה בבתי פרטיים, אפליקציות (יישומונים) בטלפון החכם לאיתור מסעדות וחנויות או לניווט בנסיעות.

כתוב חיבור טיעון. בחיבור הבע את דעתך אם חוק הגנת הפרטיות מתאים לחיים בשנת 2021. הדגם את דברך ונמק אותם. התייחס גם לטענות השונות מן הטענות שלך.

כתוב את החיבור בעמוד 8.

(תוכל להשתמש בעמודים 20-21 לטיוטה לחיבורך.)

נושא (1) או נושא (2)

[illegible]

חלק ב - הבנת הנשמע (15 נקודות)

האזן לקטע השמע*, וענה על שלוש מן השאלות 10-13 (לכל שאלה - 5 נקודות).
קטע השמע יושמע פעמיים.

10. אילו נתונים יש במאגר הביומטרי שמייחדים אותו ממאגרי מידע אחרים? הקף את התשובה הנכונה.

- מידע כללי על אנשים, כמו כתובת מגורים, מקום עבודה ומצב רפואי
- מידע כללי על אזרחים, כמו שם, שם משפחה ומצב משפחתי
- מידע על תכונות ייחודיות, כמו תווי פנים וטביעות אצבעות
- מידע על תכונות כמו צבע שיער, צבע עיניים ומבנה גוף

11. מדוע אנשים צריכים לחשוש מן המאגר הביומטרי? הקף את התשובה הנכונה.

- כי המאגר הביומטרי מאפשר לאתר פושעים בקלות רבה יותר.
- כי המאגר הביומטרי מחליף את תעודת הזהות הרגילה.
- כי המאגר הביומטרי מזהה את מבנה העין של אנשים.
- כי המאגר הביומטרי מאפשר מעקב אחר כל אזרח.

12. על פי הקטע, המאגר הביומטרי מסוכן. מהי הסכנה במאגר הביומטרי? הקף את התשובה הנכונה
ביותר.

- סיכון האזרחים במדינת ישראל
- אפשרות שהמאגר הביומטרי יקרוס
- חיזוק המשטרה במלחמתה בפשיעה
- הדלפה והפצה של המידע שבמאגר הביומטרי

13. מדוע מר דביר מציע שימוש בתעודת זהות חכמה במקום במאגר הביומטרי? הקף את התשובה הנכונה
ביותר.

- כי תעודת זהות חכמה מסכנת מבוקשים ופושעים.
- כי תעודת זהות חכמה אינה עשויה מנייר ועטופה בפלסטיק.
- כי תעודת זהות חכמה אינה מסוכנת כמו המאגר הביומטרי.
- כי כל ישראלי שגילו 16 שנים ויותר צריך לשאת תעודת זהות.

פרק שני: דקדוק (13 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 14-16.

חלק א - הפועל ושם העצם (13 נקודות)

14. לפניך שלושה משפטים א-ג, ולכל אחד מהם שני סעיפים (1) ו-(2). ענה על כל הסעיפים.

א.

הרשויות המקומיות עלולות לְהִשְׁתַּמֵּשׁ במאגרי המידע לרעה.

(1) הַשּׁוֹרֵשׁ של שם הפועל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ הוא _____.

(2) במשפט שלפניך השלם פועל או שם פועל מאותו השורש של הפועל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ, אך בבניין אחר.

האזרחים אינם יודעים למה _____ המידע שנאסף עליהם.

ב.

יש הטוענים כי הצבת המצלמות פוגעת בחופש הַבְּטוּי.

(1) הַשּׁוֹרֵשׁ של שם הפעולה בְּטוּי הוא _____.

(2) במשפט שלפניך השלם פועל או שם פועל מאותו השורש של הפועל בְּטוּי, אך בבניין אחר.

בכל דיון חשוב לאפשר לכל המשתתפים _____.

ג.

המצלמות יכולות לזהות את הנוסעים גם ברכב שְׁנָע במהירות גבוהה.

(1) הַשּׁוֹרֵשׁ של הפועל נָע הוא _____.

(2) במשפט שלפניך השלם פועל או שם פועל מאותו השורש של הפועל נָע.

ה _____ בכבישי הארץ מצולמת.

(שים לב: שאלה 15 בעמוד הבא.)

אם לא ענית על שאלה 14, תוכל לענות על שאלה 15.

חלק ב - תקינות (13 נקודות)

15. לפניך שישה משפטים, ובכל אחד מהם שתי צורות מודגשות.

(1) הַזְכִּיּוֹת אֶזְרַח / זְכִיּוֹת הָאֶזְרַח מוגדרות בחוקי ישראל.

(2) האגודה הַגִּישָׁה / הַגִּישָׁה את הערותיה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

(3) אני אָבּוּא / יָבּוּא אליכם לאחר המבחן.

(4) נעֲשֶׂה שימוש בפתרונות טֶכְנֻלֹגִיִּים / טֶכְנֻלֹגִיּוֹת לשמירה על הסדר הציבורי.

(5) עלות מצלמות הגוף של השוטרים היא כארבעים וְחֲמִשׁ / וְחֲמִשָּׁה מיליון שקל.

(6) באתרי תיירות בעולם מַצְלֻמוֹת משדרות בשידור חי שֶׁבַע / שִׁבְעָה ימים בשבוע.

א. בכל משפט הקף את הצורה הנכונה.

ב. בחר בשתיים מן הצורות שהקפת, והסבר בנוגע לכָּל אחת מהן מדוע היא נכונה (השתמש במונחים דקדוקיים).

(1) הצורה שבחרתי: _____

צורה זו נכונה כי _____

(2) הצורה שבחרתי: _____

צורה זו נכונה כי _____

(שים לב: שאלה 16 בעמוד הבא.)

אם לא ענית על שאלות 14-15, תוכל לענות על שאלה 16.

חלק ג - תחביר (13 נקודות)

16. לפניך ארבעה סעיפים א-ד. בחר ב**שניים** מן הסעיפים, וענה עליהם על פי ההוראות.

א. לפניך משפט. קרא אותו, וענה על שני הסעיפים (1) ו-(2) שאחריו.

מכיוון שאיתור באמצעות טלפונים סלולריים יוצר תחושת מעקב, אזרחים לא יפעלו בחופשיות במרחב הציבורי.

(1) מהו סוג המשפט? הקף את התשובה הנכונה.

פשוט / מחובר / מורכב

(2) ציין את התפקיד התחבירי של המילים המסומנות בקו.

בחר מן התפקידים האלה: נושא, נושא, מושא, תיאור, משלים שם.

תחושת _____ מעקב _____ בחופשיות _____

ב. לפניך משפט. קרא אותו, וענה על שני הסעיפים (1) ו-(2) שאחריו.

מצלמות אבטחה מסייעות לניהול יעיל ולפיקוח מלא, לכן בעלי עסקים רבים בוחרים להתקין אותן.

(1) מהו סוג המשפט? הקף את התשובה הנכונה.

פשוט / מחובר / מורכב

(2) כתוב מחדש את המשפט המודגש ופתח ב"משום ש".

שים לב שבמשפט החדש נשמרת המשמעות של המשפט הנתון.

משום ש _____

(שים לב: המשך סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ג. לפניך שלושה משפטים. חבר את שלושת המשפטים ל**משפט אחד** באמצעות מילות קישור מתאימות.
שים לב: אין להשתמש בוי"ו החיבור.

- יש פגיעה בפרטיות ברשתות החברתיות.

- מספר הגולשים ברשתות החברתיות עלה.

- הרשתות החברתיות ממלאות מקום מרכזי בחייהם של גולשים רבים.

ד. לפניך שלושה משפטים. חבר את שלושת המשפטים ל**משפט אחד** באמצעות מילות קישור מתאימות.
שים לב: אין להשתמש בוי"ו החיבור.

- המטרה העיקרית של הרשתות החברתיות היא למכור את המידע ולהרוויח ממנו.

- הרשתות החברתיות יוצרות אשליה של פרטיות.

- אין ברשתות החברתיות פרטיות.

פרק שלישי: תנ"ך או שירה (20 נקודות)**שים לב:** בפרק זה עליך לענות על שאלה **אחת** לבחירתך: בתנ"ך או בשירה.**חלק א - תנ"ך** (20 נקודות)

17. לפניך קטע מספר **בראשית**, פרק א'. קרא אותו, וענה על שלושת הסעיפים א-ג שאחריו (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

פסוקים ו'-י"ג

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מִבְדֵּיל בֵּין מַיִם
 לַמַּיִם: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
 מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהִי־כֵן: וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי:
 ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מָקוֹם אֶחָד
 י וַתֵּרָאֵה הַיַּבֵּשָׁה וַיְהִי־כֵן: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבֵּשָׁה אֶרֶץ וּלַמָּקוֹה
 יא הַמַּיִם קָרָא יָמִים וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשֵּׂא
 הָאֲדָמָה דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֶּרַע זֶרַע עֵץ פֶּרִי עֵשֶׂה פֶּרִי לַמִּינֹה אֲשֶׁר
 יב זֶרַע־בוּ עַל־הָאֲדָמָה וַיְהִי־כֵן: וַתֵּצֵא הָאֲדָמָה דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֶּרַע
 זֶרַע לַמִּינֹה וַעֲצֵי עֵשֶׂה־פֶּרִי אֲשֶׁר זֶרַע־בוּ לַמִּינֹה וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 יג כִּי־טוֹב: וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי:

א. בפסוקים ו'-י"ג מתוארת בריאת העולם בשני ימים: השני והשלישי.

יש הטוענים כי מעשה הבריאה של היום השלישי ממשיך את מעשה הבריאה של היום השני.

הסבר טענה זו, על פי פסוקים אלה. (5 נקודות)

(שים לב: המשך סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ב. קרא את הקטע שלפניך מבראשית, פרק א', וענה על השאלה שאחריו.

פסוקים כ'-כ"א

כ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָעוּ הַמַּיִם שְׂרָעַן נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל־
כא הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי רִקְיעַ הַשָּׁמַיִם: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־הַתְּנִינִם
הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה וְהַרְמִשָּׁה אֲשֶׁר שְׂרָעוּ הַמַּיִם
לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל־עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב:

בתורה יש שרידים של השקפות המבוססות על מיתולוגיות שהיו נפוצות באומות העולם.
בפסוקים כ'-כ"א יש רמיזות שמטרתן להפריך השקפות אלה.
מה הן ההשקפות שבאות לידי ביטוי בפסוקים כ'-כ"א, וכיצד פסוקים אלה מפריכים אותן? (5 נקודות)

ג. (1) בפסוק כ"ו אלוהים מדבר בלשון רבים ואומר: "נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ".
מדוע אלוהים מדבר בלשון רבים? הבא שני פירושים לשימוש בלשון רבים בפסוק כ"ו. (5 נקודות)

(2) בפסוק כ"ח אלוהים מברך את האדם ומעניק לו אחריות: "פָּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְכִבְשֶׁהָ, וּרְדוּ בְּדִגַּת הַיָּם
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הַרְמִשָּׁה עַל־הָאָרֶץ".
הסבר מהי האחריות שאלוהים מעניק לאדם, ומה הן ההשפעות שלה. (5 נקודות)

חלק ב - שירה (20 נקודות)ענה על אחת מן השאלות 18 **או** 19. (20 נקודות)**18.** קרא את השיר שלפניך, וענה על שלושת הסעיפים א-ג שאחריו (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).**רגע אחד / נתן זך**

בית 1 רגע אחד שקט בבקשה. אנא. אני
רוצה לומר דבר מה. הוא הלך
ועבר על פני. יכלתי לגעת בשולי
אדמתו. לא נגעתי. מי יכול היה
לדעת מה שלא ידעתי.

בית 2 החול דבק בבגדיו. בזקנו
הסתבכו זרדים. פנראה לך
לילה קדם בתבן. מי יכול היה
לדעת שבעוד לילה יהיה
ריק כמו צפור, קשה כמו אבן.

בית 3 לא יכלתי לדעת. אינני מאשים
אותו. לפעמים אני מרגיש אותו קם
בשנתו, סהרורי כמו ים, חולף לידי, אומר
לי בני.
בני. לא ידעתי שאתה, במדה כזאת, אתי.

א. על פי שיר זה, מהי ההרגשה של הבן? הסבר והדגם את דבריך. (7 נקודות)

(שים לב: המשך סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ב. הצירוף "רגע אחד" שבכותרת השיר חוזר גם בשיר עצמו.
הסבר את הקשר בין הצירוף הזה ובין תוכן השיר. (8 נקודות)

ג. בחר באחד מן האמצעים האמנותיים : **דימוי** או **פסיחה**.
הדגם מן השיר את האמצעי שבחרת, והסבר את תפקידו בהבנת משמעות השיר. (5 נקודות)

19. קרא את השיר שלפניך, וענה על שלושת הסעיפים א-ג שאחריו (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

בית 1 תמונתך כח שְׁלֹחַ. אֶת אֶחָד: קָצַת גָּאָה וּנְבוּכָה עַל שְׂאֵת - אָמִי. מְלוּיָה בְדַמְעָה וּבְחִיּוֹךְ מוֹתֶרֶת וּמַעוֹלָם אֵינָךְ שׁוֹאֵלֶת: "מִי?"	בית 3 וְיֹתֵר מִמֶּנִּי אֶת הַיּוֹם זֹכֶרֶת אֶת יְגוֹן-יְלֻדוֹתִי, וְנִפְשֶׁךְ כְּבֹר פְּתָרָה: עַתָּה תָּבוֹא אֵלַיךְ הַבַּת הַבּוֹגֶרֶת הִיא תָּבִיא אֶת יְאוּשׁ תּוֹנֶה שְׂכִנְיָה.
בית 2 לֹא תִמְהָת, לֹא רַגְזִת, עַתָּה בָּאתִי אֵלַיךְ מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ וְאֶמְרָתִי: "תֵּנִי!" אֶת הַכֹּל הִבֵּאת לִי כְמוֹ יָדֶיךָ רַק מִפְּנֵי שְׂאֵנִי - אָנִי.	בית 4 כֵּן. אָבוֹא רְצוּצָה וְלֹא אֶשָּׂא לְשִׁלּוּמֶךָ. לֹא אֶכְפֶּה בְּחִיקֶךָ, לֹא אֶלְחָשׁ: "אָמִי!" אֶת תְּדַעִי: זֶה שֶׁעֲזַבְנִי הִיָּה לִי יָקָר מִמֶּךָ וְלֹא תִשָּׂא לִינִי: "מִי?"

א. על פי בתים 1-3, הסבר מה מאפיין את היחס של האם כלפי בתה, כפי שעולה מדברי הבת. העתק מכל אחד מן הבתים 1-3 משפט אחד המעיד על היחס שציינת, והסבר כל אחד מן המשפטים.

(סד הכול - שלושה משפטים). (8 נקודות)

[illegible]

(שים לב: המשך סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ב. על פי השיר, הסבר מהו היחס של הבת המתבגרת כלפי אימה.

הדגם את דבריך מן השיר. (5 נקודות)

ג. בית 1 ובית 4 מסתיימים במשפט דומה :

וַיַּעֲזֹלֶם אֵינָן שׁוֹאֵלָה: "מִי?" (בית 1)

וְלֹא תִשָּׂאֲלֵנִי: "מִי?" (בית 4)

יש הטוענים שבשורות אלה מתבטאים מתחים בין האם לבת, ואילו אחרים טוענים שבשורות אלה מתבטאת דווקא קרבה ביניהן.

באיזו מן הטענות אתה תומך? נמק את דבריך, על פי השיר. (7 נקודות)

בהצלחה!

[illegible]

[illegible]